

Velja po pošti:

Za celo leto naprej . . . K 25.—
za en mesec . . . „ 2.—
za Nemčijo celoletno . . . „ 28.—
za ostalo inozemstvo . . . „ 35.—

V Ljubljani na dom:

Za celo leto naprej . . . K 24.—
za en mesec . . . „ 2.—
V upravi prejema: mesečno „ 1.70

Sobotni izdaja:

za celo leto . . . „ 7.—
za Nemčijo celoletno . . . „ 8.—
za ostalo inozemstvo . . . „ 12.—

SLOVENEK

Inserati:

Enostolpna pettivrsta (72 mm):
za enkrat . . . po 15 v
za dvakrat . . . „ 13 „
za trikrat . . . „ 10 „
za večkrat primeren popust.

Poročna oznanila, zahvale, osmrtnice itd.:
enostolpna pettivrsta po 18 vin.

Poslano:

enostolpna pettivrsta po 30 vin.
Izhaja vsak dan, izvenimati ne-
delje in praznike, ob 5. uri pop.
Redna letna priloga Vozni red.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun
poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ogrske 26.511,
bosn.-herc. št. 7563. — Upravniškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 6 strani.

Vojska med severo-nemškim
Lloydom in Canadian Pacific.

Razvila se je konkurenčna vojska med Poolom (beri pul), t. j. konsorcijem parobrodskih družb, stoječih pod vodstvom severonemškega Lloydja in pa kanadske družbe Canadian Pacific Railway Company. Gre se za to, katera družba bo izvažala več izseljencev iz Avstrije v Ameriko. V prvi vrsti se gre za gališke izseljence, ki se obračajo čedalje bolj proti Kanadi in tvorijo že sedaj močan kontingent posameznih pokrajin razsežnega kanadskega teritorija. Ta konkurenčni boj je zadobil posebno ostrino, ko je naše trgovinsko ministrstvo sklenilo s kanadsko družbo posebno pogodbo in ji dalo gotove predprave.

Pool, odnosno severonemški Lloyd, je nato razvil vse svoje moči, da onemogoči kanadski družbi konkurenco. Kanadska družba na drugi strani pa tudi ni spala in je sprejela konkurenčni boj z vsemi sredstvi, ki so pri takem boju v navadi. Obe stranki sta potrošili v tem boju ogromne vsote. Avstrijski časopisi so v velikem delu kupljeni od ene ali druge strani. Zato se opaža, da en list dosledno piše za severonemški Lloyd, odnosno proti kanadski družbi, drugi list zopet piše z isto doslednostjo za kanadsko družbo, odnosno proti Poolu ali severonemškemu Lloydju. V Galiciji se celo od nasprotnikov poslanca Stapinskija, voditelja liberalne poljske kmečke ljudske stranke, trdi, da je stopil v službo kanadske družbe in so zato celo nekateri poslanci izstopili iz njegove stranke. Stapinski sam pa seveda to predbacivanje odločno odklanja.

Obe konkurenčni stranki — Pool in Canadian Pacific — sta neizmerno bogati in imata tedaj na razpolago ogromne svote.

Pool zastopa pod vodstvom severonemškega Lloydja parobrodne interese nemške države, tako da ima ta borba tudi nekaj političnega na sebi. Nemčija na eni, Kanada odnosno Anglija na drugi strani.

Samo po sebi je pa umevno, da se gre v tem boju za vse mogoče, samo ne za blagor naših izseljencev.

V prvi vrsti se gre obem protivnim družbam za dobiček. Iz tega, da

vsaka teh družb žrtvuje ogromne svote, samo da bi zmagała v konkurenčnem boju, se vidi, kako dobičkonosno je izvažanje naših izseljencev, t. j. v kakšni meri izkorišča izseljence. Kajti vsaka teh družb je uverjena, da ko zmaga konkurenco, pokrije vse dosedanje ogromne stroške z obrestmi vred bogato z dobičkom, ki ga upa potem trajno dobivati iz te kupčije.

Posledica tega konkurenčnega boja je tudi, da sta obe stranki znižali vozniško ceno preko Trsta v Ameriko na konkurenčne cene, tako da se lahko trdi, da za sedaj pri voznini komaj pokrijejo lastne stroške.

Razume se samo po sebi, da je z našega stališča popolnoma vse eno, katera stranka v tem boju zmaga. Ena kakor druga išče samo svoj dobiček na račun ubogih izseljencev. Pri eni kakor pri drugi se zamašča srca. Kapitalni ma srca, to je stara nespodbojna resnica. Kapital ima le eno samo stremiljenje: množiti se!

Naše stališče v izseljenskem vprašanju je, da morajo vsi poklicani faktorji storiti vse, da se omogoči obstanek na domači grudi. To je poglavitna stvar.

Druga stvar je, da svarimo ljudstvo pred lahkomišljenim izseljevanjem. Glavni dobiček od izseljevanja imajo le drugi ljudje, ne pa izseljenci. Kdor le količkaj more, naj ostane na domači grudi; če še tako skromno, je še vedno bolje kot v tujini!

Tretje je, da se organizira čim temeljiteje in obsežneje uspešno varstvo naših izseljencev. Treba jih je varovati pred agenti, pred raznimi družbami, pred izkoriščevalci vsake vrste, — pa tudi pred njimi samimi, da se moralno ne spridijo. Rafaelova družba deluje v tem pogledu zelo blagonsno. Vredna je vse podpore in zlasti naš deželni odbor to zelo upošteva. Treba bo pa organizacijo še spopolniti. Vse ne more sloneti na ramenih Rafaelove družbe. To vprašanje je postalo za našo deželo eno najvažnejših.

To je naše stališče. Zato se prav nič ne vmešavamo v konkurenčni boj med tujci, ki hočejo samo izkoristiti naše ljudstvo, drugega nič. Tem smešneje in čudneje je, da se najde slovenski list, ki — kakor »Slov. Narod« — zavzema v označenem konkurenčnem boju stališče stranke. Zakaj to? Iz katerih stvarnih razlo-

gov? Perfidni osebni napadi, sumničenja in natolcevanja niso noben stvarni argument!

Našim izseljencem kličemo: Ne zapajte nobeni družbi. Držite se nasvetov Rafaelove družbe, ki ima iz krščanske ljubezni samo vaš blagor pred očmi. Sicer pa ne verujte nikomur, ki ga res dobro ne poznate.

Razburjena nedelja v Gorici.

Gorica, 8. sept. 1913.

Včerajšnji dan je bil za Gorico dan precejšnjega razburjenja. V Gorici je bilo ta dan več zanimivih prireditev. Dve goriške mesta niste prav nič razburili. Krščanskosocialni Italijani so priredili ta dan po svojem športnem društvu mednarodno kolesarsko dirko, liberalci pa so imeli pešhojo. Zanimivejša pa je bilo, da so Slovenci ta dan sklicali velik shod v »Trgovski dom«, na katerem so zahtevali slovenskih ljudskih šol, ki nam jih laški liberalci v mestnem svetu nočejo dati. Par korakov poleg »Trgovskega doma« pa so imeli Nemci svojo slavnost. »Nemško pevsko društvo« v Gorici je ta dan razvilo svoj društveni prapor. K tej slovesnosti so povabili razna nemška društva s Koroškega, Štajerskega, Kranjskega in iz Trsta. Društva so se odzvala z zastavami. Imel se je vsiti v soboto zvečer mirozov po mestu. Drugi dan je bil napovedan slavnostni sprevod od državnega kolodvora (kjer je bilo zbirališče Nemcev v kurilnici) na slavnostni prostor — Telovalni trg — ki ga je mestna občina blagohotno prepustila Nemcem; prav tako svojo mestno godbo.

Medtem pa je c. kr. glavarstvo, boječ se nemirov, prepovedalo mirozov in slavnostni sprevod ter določilo, da smejo Nemci svoje zastave nesti v mesto zakrite in posamič.

Shod Slovencev.

Ob pol 11. uri je bil napovedan shod Slovencev. Začel se je pa nekoliko pozneje vsled tega, ker je bilo ljudstvo vsled izjavljivega nemškega nastopa preveč razburjeno ter je zunaj na glas protestiralo.

Ko se je shod otvoril, je bila dvorana natlačena polna. Bilo je ljudstva nad 600. Mnogo jih je ostalo pa še zunaj. Vseh Slovencev je bilo skupaj zbranih okrog 1500.

Shod je v imenu Narodnega odbora otvoril odvetniški kandidat Šapla, nakar se je izvolil za predsednika dr.

Podgornik. Prvi je govoril dr. Puč, ki je povdarjal, kako velika krivica se nam Slovencec godi, ko nam mestna občina ne da šol. Kot nekaj pesek v oči nam je napravila šola Podturnom, ki pa ne odgovarja svojemu namenu; zato je skoro prazna. Navaja poročilo zdravnika dr. Rojca iz leta 1895, ki pravi, da je to poslopje za šolo iz zdravstvenih ozirov popolnoma neuporabljivo. Zahtevamo, da se tudi nam dajo šole na primernih krajih v mestu. Gorica ni italijanska, saj niti italijanskega imena nima. — Veliko odobravanje je sledilo temu govoru.

Drugi nastopi g. Lukežič, ki navaja, zakaj Italijani nočejo dati Slovencev slovenskih šol. Zato, ker laške šole vzgajajo renegate, ki so glavna življenska sila laške moči v Gorici. V šolah se kuje narodno železo. Dokler nam mesto ne daje slovenskih šol, dotlej boj in boj! — Tudi temu govoru je sledilo glasno odobravanje.

Tretji govornik je bil urednik Fr. Kremžar. Omenja knjigo »Aus dem Vilajet Kärnten« ter navaja krivice, ki se gode Slovence na Korokem. Toda na ljudskošolskem polju tudi v Gorici za Slovence vladajo turške razmere. Šiba goriški magistrat, ki za Slovence nima šol, ne služb, ne kruha. Ta magistrat je danes uklonil svoj tilnik pod nemško peto. To se je zgodilo le iz skupnega sovraštva nemških nacionalcev in laških liberalcev do nas Slovencev. Dalje povdarja govornik: Kar je laška iredenta na jugu, to je nemška na severu. In ta nemška iredenta, ki je že javno izrekla, da ji je ljubši Hohenzollern ko Habsburg, ta dela nemški most do Adrije. To je vsenemštvo in nemški nacionalizem v vseh oblikah. In zato mi Slovenci, ko izvršujemo svoje narodnoobrambno delo, branimo tudi stebre naše države. (Odobravanje.) Žalostno je, pravi govornik, da moramo svojih narodnih pravic šele zahtevati in se za nje boriti. Še bolj značilno pa je, da moramo mi kot zatiran narod braniti pravice države in njene višje uradnike, ki čutijo in delajo še po avstrijsko. Nato omenja tržaških odlokov proti regnikolu in vmešavanja Nemčije in Italije v to čisto notranjo avstrijsko zadevo. Vsi pa, ki nas danes zatirajo, bodo izginili, mi pa ostanemo in bomo, če bo hotela božja previdnost, živeli in napredovali. (Veliko odobravanje.)

K besedi se je oglasil še gosp. dr. B. Vošnjak, ki omenja, da imamo

LISTEK.

Uporniki.

Poljski spisal Artur Grušček, poslovenil dr. Leopold Lénard.

(Dalje.)

»Z Bogom, Mihael, molila bom za srečno vrnitev,« je odvrnila žena s solzami.

Šel je iz koč mračen in resen, v tuesih mu je pa še dolgo zvenelo jokanje žene in stopanje otrok.

Ko so drugi gospodarji videli, da ga peljeta stražnika, so gledali nanj s sočutjem, bolj pogumni so pa vprašali: »Zakaj pa, Mihael?«

»Za naš poljski jezik,« je odvrnil. »Molči!« je zarenčal podčastnik in v svarilni znak ga je sunil med rebra.

Še istega večera je odposlal podčastnik Dobka iz občinske ječe v okrajno mesto obenem s poročilom o preiskavi in dodal je v dokaz zločina številko varšavskega »Nedeljskega častnika.«

Po enomesečni preiskavi je zvedela skrbi polna Dobkova v mestu, da je njen mož radi upora zoper vladu dobil mesec dni zapora, radi čitanja poljskih časnikov pa tri mesece ječe.

Ugodni izid preiskave pri Dobku je navdušil popa in stražnike, da so začeli iskati še pri drugih gospodarjih, toda kmetje, izučeni s tem, kar je zadelo Dobka, so tako skrbno skrili svoje poljske molitvenike, da tudi najbolj nepričakovana in nagla hišna preiskava ni odkrila ničesar.

V tem času je prišlo od okrajnega glavarja na župana povelje, da mora izterjati od vsake koč rubelj kazni od onih, ki niso bili pri velikonočni spovedi.

Ta kazen ravno pred novino je razburila popa in vaščane. Kmetje so jo smatrali za krivično, za nasilje zoper njihovo vest in prepričanje; pop je bil pa tudi razočaran, kajti namesto pet rubljev od vsacega upornika je dobil samo po rublju od koč. Popolnoma opravičeno je smatral to za dokaz nenaklonjenosti okrajnega glavarja, a v tej misli ga je še bolj utrdil načelnik deželne straže.

Razburjeni meščani se niso samo jezili na popa, ampak so mu tudi sistematično uničevali setev. Ker je cela občina držala skupaj, se je ponočni stražnik popu zahvalil za službo:

»Kaj pa mislite, da sem neumen, da bom varoval polje, ako so se pa vsi zarotili?«

»Kdo pa? Povej!« je rekel pop in se silil, da bi bil miren.

»Kaj jaz vem,« je skomizgnil stražnik z rameni, »osemdeset oralov, to vendar ni ena sama brazda, jaz sem na tej strani, a tam mendrajo in pasejo.«

»Pa vendar poznate konje, ker vi ste od tukaj.«

»Hm, zdi se mi, da poznam, toda pri sodnji bi ne prisegel, ker ponoči se človek lahko zmoti!«

»Pomislite vendar, koga žened škodljivcev boste pa le spoznali.«

»Kaj jaz vem!«

»Hm, morda Malinov? Morda Dobkov dečko, ali pa Šelog?« je izpraševal pop.

»Kaj bi zaman govorili, ako pa ne vem in ne prisegem.«

»Torej vas bom tožil, da ste v zvezi s škodljivci,« je zaklical pop jezo.

»Eomo videli, kdo bo zmagal,« je odvrnil stražnik razburjeno, »ako je cela občina nasprotna, kaj zmere en sam človek?«

»Torej so se vsi dogovorili,« je rekel pop.

»Tega ne rečem,« je popravil naglo stražnik, »morda so se, morda se niso, jaz nič ne vem.«

Drugi dan je poklical pop župana in občinske može kot priče in strokovnjake, a ko so ti potrdili, da je veliko

škoda v setvi, je napisal tožbo na okrajnega glavarja in prosil, naj se stvar prisiče in kaznujejo vaščani.

Okrajni glavar, ki je po svojih zapnikih zvedel, da se je pop pritožil čez njegovo mlačnost, je odpisal, da ta zadeva spada pred sodišče in je ne more urediti upravnim putem.

Pop se je dolgo posvetoval z načelnikom deželne straže, potem je šel pa sam v Holm.

Vaščani so se oddahnili in celo stražniki so več posedali v krčmi in pri znanjih, kakor pa stikali za kmeti. Malinov je porabil to priliko in poklical najuglednejše in najzanesljivejše gospodarje k posvetovanju, kako bi postavili križ, katerega je obljubila v Tesni pobožna družba romarjev.

Ker so pa tudi žene in dekleta dale svoj groš v dober namen, je po vsej pravičnosti poklical tudi žene dotičnih gospodarjev k posvetovanju.

»Hm, kako mislite, Martin,« je rekel Šelogu, »morda bi se zbrali proti večeru.«

»Dobro bi bilo, ker to ni čas ne za delo ne za jelo. Morda nas ti moskovski psi ne bodo izvohali?«

»Vendar se mi zdi, da bi bilo bolje iti pod gozd,« je svetoval Bal.

»Da bi le ne izvohali,« je dostavil Šelog.

gimnazijo, ljudske šole pa ne. Za srednje šole smo godni, za ljudske ne. (Smeh.) Povdarja tudi, da nam naši Lahji ne dajo ljudske šole, Lahji iz kraljeva pa pišejo, da je Jugoslovanom treba dati univerzo, če ne drugje, naj se jim jo da v Italiji. (Veselo.)

Govorila sta še g. Brajnik, ki povdarja potrebo slovenske realke, in g. Perko, ki pravi, da je na slovenski šoli Podturnom nastavljen laški sluga z devetimi otroci, tako da morajo slovenski šolarji v šoli laško klepetati. (Smeh.)

Nato se sprejme naslednja resolucija:

Z ozirom na dejstvo, da si morajo Slovenci v Gorici sami vzdrževati svoje ljudske šole, da se mestna uprava dosledno ne briga za slovenske potrebe na šolskem polju, da mestni uradi nočejo poznati jezika polovice mestnega prebivalstva in da mestna občina vso svojo moč, ki jo podeljuje avtonomija, vedno uporablja proti slovenskemu življu.

Slovenci, zbrani na javnem shodu dne 7. septembra 1913 v »Trgovskem domu«,

protestirajo proti vsem krivicam, ki se gode Slovincem v Gorici od strani mestne uprave,

povdarjajo slovesno, da bodo uporabljali vsa sredstva v njihovo odstranitev,

konstatirajo, da se z ustanovitvijo mestne ljudske šole Podturnom, ki ne odgovarja ne po legi ne po stanju svojemu namenu, ni zadostilo odločbi deželnega šolskega sveta z dne 24. junija 1904, naučnega ministrstva z dne 25. oktobra 1904, razsodbi upravnega sodišča z dne 26. januarja 1905, s katerimi se je izreklo, da je mestna občina goriška dolžna dati goriškim Slovincem slovensko ljudsko šolo, še manj pa predpisom državnih in deželnih zakonov;

zahtevajo vsled tega, da zgradi mestna uprava na primernih krajih v goriškem mestu zadostno število ljudskih za goriške Slovence,

ter pozivlja visoko c. kr. vladu, da ona kot najvišja čuvarica zakona gleda na to, da dobe v okolici goriške mestne občine stanujoči Slovenci vse v državnih temeljnih zakonih zajamčene pravice ter da se poslužijo v to tudi najstrožjih sredstev: razpusta občinskega sveta in imenovanja vladnega komisarja.

Doda se še resolucija:

Dodatno zahtevajo, naj vlada ustanovi v Gorici tudi slovensko realko, in nadalje

zahtevajo na vseh slovenskih ljudskih šolah zraven slovenskega učiteljstva tudi slovensko postrežniško osebje.

Nato je dr. Podgornik zaključil ob velikanskem navdušenju shod.

Nemška slavnost in demonstracije.

Na Telovadnem trgu je godba že ob desetih svirala maloštevilnim nemškim poslušalcem. Okrog pol 11. ure pa pridejo po korzu nemške zastave, hoteč na veselilni prostor. Ošabno so korakali Nemci v svojih uniformah in s trakovi. Italijanov ni bilo veliko, več pa je bilo pri Ljudskem vrtu Slovencev. Nemci so hoteli z zastavami, ki so bile

»Balov svet,« je odločil Malinov, »je dober. V hiši lahko kdorkoli zagleda, poslušaj, opazuje; a v gozdu je pri straži varno in lažje se razgubimo, ako nas kdo napade.«

Obveljalo je pri besedah Malinovega, a Stanko se je zelo čutil, da je oče drugega dne velel pripraviti voz in poslal Franka v gozd.

In molče, natihome so se splazili gospodarji za plankami iz vasi in ob mejah v gozd na določeni prostor.

Zbralo se je do petdeset oseb. Ker jih je Malinov sklical, so vsi obrnili k njemu oči, pričakovaje njegovih besed.

On je pogledal molče, kakor da bi jih štel, potem je pa poklical k sebi mlajše in celo dečke ter ukazal:

»Vi,« pokazal je na pet dečkov, »postavite se v polkrogu na kraj gozda in pazite pridno, če se nam ne bliža kakšni sovražnik ali odpadnik.«

Vi pa,« rekel je ostalim, »pazite v gozdu, da se ne prikrade k nam preganjevalec svete vere. Glas kukovice nam bodi svarilo. Pojdite!«

Dečki so se razleteli kot bi mignil, tako so bili privajeni taki službi.

Malinov je trenotek počakal, ko je pa mislil, da so stražniki že na svojih postojankah, je snel klobuk, se glasno prekrižal in vsi drugi so se prekrižali z njim in poklekali.

Z mirnim in enakomernim glasom je molil »Češčena si Marija,« potem pa je pričel moliti litanije Matere božje in vsi so odgovarjali v zboru.

(Dalje.)

sicer zakrite, a le deloma, mimo vrat Trgovskega doma, kjer je bil shod. To pa je nekatere razkačilo. Začeli so nekateri klicati »Živio!« Nemci so se porogljivo držali, kar je bilo olje na ogenj. V hipu se je zbrala velika množica (par sto ljudi), ki so se postavili pred Ljudski vrt in peli razne pesmi. Vsled gneče zastave niso mogle naprej. Zastavonoše, sedaj že zelo ponižni, so hiteli v Ljudski vrt, hoteč odtod na veselilni prostor. Toda povsod je bilo vse zasedeno od Slovencev. Omeniti pa je treba, da se ni nobenemu Nemcu zgodilo nič žalega, razun da so izgubili par trakov. Tekom cele demonstracije, ki so se vršile nato še dolgo, ni padel niti en kamen, akoravno ga je bilo tam polno navoženega in so Nemci zmerjali Slovence z »Windische Hunde«. Vsa stvar ni imela nobenega resnega lica. V tem prihiti cel oddelek policije, ki začenja razganjati ljudi. Večina jih je odšla na shod, radovedneži pa so ostali zunaj, kjer pa je bil mir.

Nemcev je bilo došlo okrog 150 tujcev in z domačini jih na slavnostnem prostoru ni bilo nad 300. Med gosti so bili tudi Korošci iz Borovlj, ki so z demonstranti slovensko govorili ter izjavljali: če bi bili vedeli, da je to društvo nacionalno, bi ne bili prišli. Oni, pravijo, niso ne Slovenci, pa tudi Nemci ne. Oni so prišli kot delavci. Drugi so dejali, da so jih goriški Nemci namerjali, češ, da je Gorica »stramm deutsch«. Sedaj pa vidijo, da ni res. V Gorico jih več ne bo. In res so se večinoma kmalu popoldne odpeljali. Do nadaljnjih večjih srečanj med Nemci in Slovenci ni bilo. Toliko pa je gotovo, da so Nemci iz Gorice nesli vtis, da v Gorici so gospodarji Slovencev.

Ko je bil okrog 12. ure shod končan, so se vsule slovenske mase iz »Trgovskega doma«. Slovenci so hoteli prirediti silno demonstracijo pred municipijem za slovenske šole. Eden je nesel naprej trobojnico. Ko pa zagleda to dr. Casapicola, policijski nadkomisar, pridrvi s policijo nad Slovence in jim hoče vzeti zastavo. Ti je niso hoteli dati. Vnel se je boj. Policija je potegnila sablje. Medtem ko je en policaj jemal zastavo, je drug zastavo zadel nad oko drugega stražnika ter ga nekoliko ranil. Nato se je množica razkropila. Ranjen od demonstrantov ni bil nihče. Aretiranih je bilo okrog 10 do 12, med temi en Nemec in en Lah. Vsi pa so bili takoj izpuščeni.

Prihiti pa je treba to-le: Da se je stvar tako mirno iztekla, se je zahvaliti le treznosti naših ljudi. Če bi bilo po glavi g. dr. Casapicola, bi bile lahko nastale hude posledice. On namreč je mož, ki je od sile nervozen. S svojim kričanjem je ljudi dražil in razburjal. Pametni stražniki so pomirjevali ljudi in jih tako spravljali narazen.

Dr. Casapicola kot hud Nemec ne razume niti besedice slovensščine. Toliko že danes povemo slavnosti oblasti: Na tako odgovorno mesto, kakor je nadkomisar goriške c. kr. policije, mora priti mož, ki je popolnoma več našega jezika. To je najmanj, kar zahtevamo.

Prišlo je do malih spopadov tudi med Slovenci in Mazzinianci, ki so napadli nekaj Slovencev in jim hoteli vzeti slovenske zastave. Drugače se pa niso pokazali nikjer. Nemci so plesali na praznem plesišču do polnoči ter reševali svojo kaso in tolažili moralnega mačka. Izgube imajo najmanj 2000 K. Drugič pa naj še napravljajo izzivalne slavnosti v Gorici.

Poročilo v »Danu« o demonstracijah je silno pretirano. Tako poročanje le škoduje. List, ki tako poroča, ni resen.

Balkanski dogodki.

TURŠKO - BULGARSKA POGAJANJA.

Carigrad, 7. septembra. Poučeni krogi trdijo, da Porta vztraja na posesti železnice od Odrina z vsemi točkami, ki so v obrambo potrebne in priznava Bulgariji trikotno cono severno in vzhodno od Lozengrada z mestom Malo Trnovo do Črnege morja pri Injaji. Lozengrad, Dimotika in Ortakoj morajo na vsak način ostati pri Turčiji. Bulgariji bi končno v to privolili, pa se trudijo, da bi Turčijo pridobili za vojsko proti Grčiji in Srbiji. Turška javnost sprejema bulgarski načrt precej hladno.

Frankobrod, 8. septembra. Xanthi, Gumuldžino in Kirdžali imajo zasedene turške irregularne bande, bašibozuki. Dedeagača Turki niso zasedli. Bašibozuki so v Kirdžaliju ubili enega bulgarskega polkovnika, dva stotnika, enega poročnika in 200 mož ter zaplenili veliko municije. Bande oskrbljuje s strelivom Grčija.

BOJ MED TURŠKIMI ČASTNIKI V ODRINU.

Sofija, 8. septembra. Na dan bajrama v Odrinu so generali Izet paša, Huršid paša in Abuk paša v konaku sprejemali čestitke častniškega zbora. Ko bi bil imel Enver beg Abuk paši, svojemu političnemu nasprotniku gratulirati, se je tega branil. Abuk paša je rekel: »Pustite tega razuzdancal! Enverbej je nato Abuk paši zaklical: »Pesavene!« (zvodnik). Abuk paša je nato potegnil revolver in Enver bega na roki ranil. Vlada je iz Carigrada nato ukazala, da se Abuk paši vzame sablja in ga aretirajo. Ko so častniki komiteja v to svrhu prišli h generalu, se je vnel boj med njimi in Abuk pašini častniki in je bilo pet častnikov ubitih, 20 pa ranjenih. Bulgari upajo, da bo Porta vsled needinosti, ki vlada v armadi, nasproti Bulgariji popustljivejša.

MIROVNO STANJE V BULGARIJI.

Sofija, 7. septembra. Ministrski svet je odredil odpust zadnjih dveh letnikov, s čimer je doseženo normalno mirovno stanje.

ALBANSKI NAPADAJO.

Belgrad, 7. septembra. Pri Prizrenu je albanska četa vdrla v srbsko ozemlje. Srbske čete so napad odbile. Padlo je 200 Albancev.

SRBSKI ČASTNIKI IN BULGARSKI REDOVI.

Belgrad, 7. septembra. Srbski častniki, ki so bili povodom zavzetja Odrina od cara Ferdinanda odlikovani, so redove bulgarski vladi poslali nazaj.

BULGARSKO POSLANIŠTVO V ALBANIJU.

Sofija, 8. septembra. Vlada opusti poslaništvo na Cetinju in ustanovi novo poslaništvo v Valoni.

CESAR.

Ischl, 8. septembra. Cesar je danes Ischl zapustil in se odpeljal na Dunaj.

HRVATSKO VPRAŠANJE.

Zagreb, 8. septembra. Tu se vrši zapuno posvetovanje hrvatsko - srbske koalicije. Govori se, da koalicija sestavlja svoje predloge glede rešitve hrvatske krize. Baje naj bi se izdala nova železniška pragmatika brez jezikovnih določil; mažarska vlada pa naj bi naredbenim potom odredila, da imajo nižji uradniki na Hrvatskem hrvatski jezik in le višji hrvatski in mažarski. Skerlec naj postane ban, imenuje pa sekcijske šefe in več nadžupanov iz vrst koalicije.

Zagreb, 8. septembra. Dosedanji šef zagrebške policije znani Mirko Sporčić je prestavljen k sekciji za notranje zadeve in za šefa policije je imenovan okrajni predstojnik v Vrbovcu Ivan Mraović.

KARDINAL VIVEZ Y TUTO UMRL.

Rim, 8. septembra. Kardinal Vives y Tuto je včeraj zvečer v Monte Porziju umrl. Rajni je bil rojen leta 1854. v Clevanerasu v Kaliforniji in vstopil že s 15. letom v red kapucinov. Leta 1870. je šel v južno Ameriko, nato v Kalifornijo. Leta 1876. je bil v mašnika posvečen. Osem let pozneje je prišel v Rim h kuriji. Leo XIII. ga je imenoval za kardinala. Rajni je bil zelo vpoštevane svetovalec pri sedanjem Sv. Očetu in od modernistov večkrat zelo napaden. Bil je apostolski mož, goreč za čistost verskega nauka.

ČEŠKO - SLOVANSKI KATOLIŠKI SHOD V KOLINU.

Ze dne 6. t. m. so dospeli v Kolin številni cerkveni dostojanstveniki, med drugimi: škof dr. Doubrava iz Kralj. Gradca, škof Hulka iz Budjejevic, zastopnik litomerškega škofa prelat dr. Pospíšil, člani metropolitanskega kapitlja in Pragi in višehradski kolegiatni kapitelj. Ob šestih zvečer je došel praški nadškof Leo Skrbenský, ki je bil slovesno sprejet. Ob 7. je bil spreved z lampijončki in serenado, nato se je v gledališču vršila slavnostna predstava, h kateri so prišli med drugimi: Ferdinand Zdenko knez Lobkowitz, Jožef grof Nostitz, grof Mensdorff-Pouilly, Václav princ Lobkowitz, Adalbert grof Thun in mnogi drugi člani visokega plemstva.

KATOLIŠKI TELOVADNI KONGRES V RIMU.

Rim, 7. septembra. Tu se je vršil kongres telovadskih organizacij. Telovadci so nastopili na dvorišču sv. Damaza pred Sv. Očetom. Sv. Oče je podelil apostolski blagoslov. Na cesti je prišlo do malih spopadov z liberalci.

BLAMIRANI MAZARI.

Dne 5. t. m. so iz Szasvarosa brzojavili policiji v Devi, da naj ustavi velik rmen avtomobil z rumunsko zastavo. Takoj

se je zbrala na cesti množica mažarskega občinstva, ki je s policijo vred čakala na naznanjeni izzivajoči avtomobil, in bila pripravljena primerno udeleževati svoje pristno mažarsko ogorčenje. Avtomobil se je kmalu pripeljal in se moral seveda ustaviti. Gospod, ki je sedel v avtomobilu, je nevoljen izstopil in vprašal, kaj pomenja ta nastop. Tedaj so mu začele leteti na glavo najblagoljubnejše psovke, policija je pa zahtevala, da odstrani zastavo in se izkaže s papirji. Gospod poseže v žep in se legitimira kot — Take Jonescu, rumunski minister za notranje zadeve. Rekel je osramočenim policistom: »Tu so moji papirji; sedaj si pa blagovolite ogledati mojo zastavo, ki je samo rumeno-modra, torej ne rumunska. Po vsem svetu sem se že vozil, a samo v gostoljubni Ogrski se tuji nadlegujejo.« »Občinstvo« je hotelo zopet po svoji maniri vmes poseči, a policija je dala znamenje, naj miruje in pozdravila ministra. Jonescu se je nato odpeljal dalje in si bo ta dogodek najbrže primerno zapomnil. Kakor znano, se je med avtomobilisti po vsem svetu udomačila navada, da se peljejo vsak pod svojo državno zastavo. — Mažari naj pa le dražijo Rumune naprej!

NEMŠKE VOJAŠKE VAJE.

Berolin, 8. septembra. Vojaških vaj v Salzbrunnu se udeležujejo kot gostje nemškega cesarja grški kralj in prestolonaslednik ter avstrijski generalštabski šef Conrad in šef laškega generalštaba Pollio.

LUKIJAN BOGDANOVIĆ.

Bad Gastein, 8. septembra. Pogrešanega srbskega patriarha Lukijana Bogdanovića še niso našli. Gotovo je, da je ponesrečil. Njegov naslednik bi moral postati pakraški škof Mison Nikolić, ki pa ogrski vladi ni ljub, ker je pristaš srbske samostalne stranke in je svojčas nastopil proti Rauchu.

NEMČIJA IN GRČIJA.

Berolin, 8. septembra. Cesar Viljem je grškemu kralju Konstantinu osebno izročil verigo k redu črnega orla in feldmaršalsko palico ter ga imenoval hkrati tudi za šefa 2. masovskega pehotnega polka št. 88. Istotako je odlikoval z redi prestolonaslednika.

JAPANSKO - KITAJSKO VPRAŠANJE.

Tokio, 8. septembra. Japonska vlada sestavlja pogoje, katere bo predložila kitajski, ker so kitajske vladne čete v Nankingu umorile več Japoncev. V Tokio se je vršilo protestno zborovanje nacionalistov zoper dogodke na Kitajskem in so nacionalisti vlado pozvali, naj takoj mobilizira. Mladi ljudje so umorili ravnatelja v ministrstvu za zunanje zadeve Abēja, katerega dolže zveze s Kitajci. Japonska vlada odpošlje v Nanking dve križarki, da ščitijo Japonce, vojakov pa ne bo izkrcala.

DEMON ALKOHOL.

Berolin, 8. septembra. Učitelj Wagner, ki je v Mühlhausnu poklal vso svojo rodbino, tri poslopja zažgal in vsega vkup 17 ljudi ustrelil, je bil bogotajec, reden obiskovalec kinematografa in velik pijanec, ki se je potikal po beznicah. Wagner je sicer normalen in je izpovedal, da bi bil, ako bi ga ne ne bili vjeli, umoril še svojega brata in njegovo rodbino. Wagner je bil s svojo ženo sprt.

STRAŠEN ZLOČIN UČITELJICE.

Lvov, 8. septembra. V Voroklavi je danes obesila učiteljica Elza Misiak svojega petletnega dečka in svojo dveletno hčerko. Nato se je tudi sama obesila. Njen mož je bil izgnan z Rusko Poljskega, ker je bil osumljen vohunstva in si je tudi služil kruh kot izprevodnik poulične železnice, a so ga iz službe odpustili.

Koroške novice.

k Spominska slavnost v Šmohorju. V navzočnosti nadvojvode Petra Ferdinanda kot cesarjevega zastopnika, deželnega predsednika barona Fries-Skeneja in zbornega poveljnika barona Leithnerja se je vršilo dne 7. t. m. v Šmohorju v Zilski dolini slovesno odkritje spomenika v spomin osvobodilnih bojev leta 1813.

Štajerske novice.

Š Umrl je v Gradcu najstarejši meščan posestnik Pavel Dimböck v starosti 101. leta.

Primorske vesti.

p Cesar je daroval 3000 kron, ki se imajo razdeliti med sorodnike treh pri katastrofi na tukajšnjem poskušnem strelišču ubitih mornarjev in med pri katastrofi ranjene.

p Žrtv Soče. V ponedeljek popoldne je utonila v Soči pri kopanju 16letna šivilja Primožič iz Pevme. Nevešča v plavanju je zašla v deročo vodo, ki jo je potegnila seboj ter jo odnesla na levi breg blizu konjederca. Tu so jo skušali oživiti, a se ni posrečilo.

p Pred rovinjsko poroto je bil Matija Florič, ki je umoril 19letno Marijo Tijan, obsojen na smrt na vislicah. Na smrt obsojeni morilec je star 29 let, je oženjen in oče štirih še nepreskrbljenih otrok. Obtoženec je bil strasten alkoholik.

p Poroče. Poročil se je v Trstu v Rudolf Cottič z geo. Fani Angeli. — V Gorici se je poročil g. Vladimir Knaflič, publicist, z geo. Olgo Čebularjevo, hčerjo upokojenega realnega profesorja.

Dnevne novice.

+ Shodi S. L. S. V nedeljo je bil velik javen shod v Zireh, ki ga je sklicalo katol. politično društvo za idrijski okraj. Predsedoval je dekan Arko. Govorila sta dr. Lampe in Gostinčar, dalje gg. Logar, Frelih in Kavčič. Neki liberalci je bil k besedi oglašen, pa je ušel. Sklonili sta se soglasno dve resoluciji. Ena izraža popolno zaupanje S. L. S. in tudi vsem njenim poslancem, druga pa zahteva od šolskih oblasti, da doženejo nevzdržne razmere na žirovski šoli in dajo zadoščanja kruto užaljenemu moralnemu čutu ljudstva. — Na praznik v ponedeljek je bil velik shod na Vrhu pri Sv. Treh Kraljih. Ljudstva je prišla velika množica, celo iz Lučin, Polhovega gradca, Horjula itd. so prišli ljudje poslušat poslance. Predsedoval je g. Miklavčič. Govorili so dr. Lampe, Gostinčar in Rajčević. Soglasno je bila sprejeta resolucija, ki izraža popolno zaupanje S. L. S. in njenim voditeljem. Po obeh shodih so se vršili razgovori o cestnih razmerah v teh krajih. Zanimanje ljudstva je vsled zgradbe prepotrebne cest jako živo, občine same tudi vrlo delujejo za zboljšanje svojih težavnih potov. Poslanca sta odšla z Vrha na Rovte, koder se v kratkem prične z zgradbo vodovoda.

+ Trije shodi v litjskem okraju so se vršili v nedeljo in včeraj, in sicer na Prežganjem in Jančem v nedeljo, včeraj pa v Štangi. Na vseh treh shodih je poročal dr. Ivan Zajec.

+ Homec pri Kamniku. Okoli 2000 ljudi se je zbralo včeraj dne 8. t. m. na prijaznem Homecu, da je naprej zadoščilo pobožnosti v cerkvi, potem pa se udeležilo ljudskega tabora pod milim nebom pri kapeli Srca Jezusovega. Lepo je bilo gledati tisočglavo množico, ki je pozorno sledila izvajanjem različnih govornikov. Govorili so dr. Korošec, dekan Lavrenčič, kmeta Čebulj in Poznič. Z velikim navdušenjem je bila nazadnje sprejeta resolucija, s katero se je izreklo neomajeno zaupanje našemu državnemu poslancu dr. Kreku in deželnemu poslancu dekanu Lavrenčiču. Po ljudskem taboru se je podalo občinstvo v Šmarco k društveni gledališki predstavi.

+ Pavlihova trobenta. Pavlihi je nekoč glas v trobenti zmrnil. Ko se je glas stajal, je trobenta sama začela trobiti. Na to povest nas spominja najnovejši prepad »Slovenskega Naroda«, g. dr. Val. Krisperja in deželnega glavarja. Lansko leto je uvedla c. kr. državna železnica na nekaterih progah kanadske razgledne vozove. Otvorilni vlak je šel tudi skozi našo deželo od Jesenic čez Bled do Bohinjske Bistrice. V vlaku je bilo vse polno odličnih tujcev, zlasti pa vse polno tujih žurnalistov: angleških, ameriških, francoskih in nemških. Razume se, da je bilo s stališča tujkega prometa važno in zelo umestno, vse potrebno ukreniti, da dobi tujci prijeten vtis od prepotovane dežele. Na celi progi od Dunaja do Trsta so se kosala tujsko - prometna društva v tem pogledu. Tudi naša deželna zveza za tujski promet, koje veleazluzni ustanovitelj in duša je gospod dr. Krisper, predsednik pa vsakokratni deželni glavar — je storila svojo dolžnost in uprizorila majhne, a ljubke pozdrave tujcem na Jesenicah, na Bledu in v Boh. Bistrici. Tujci so odnesli od teh pozdravov najboljši spomin na našo deželo in na prilereden najuglednejših londonskih ilustrovanih listov je prinesel sliko blejskega sprejema na dveh straneh, kar je bilo izredno odlikovanje za Bled. Ta lanska hvalevredna prireditve naša »Deželne zveze«, v kateri sede tudi liberalci, daje »Slovenskemu Narodu« letošni povod za napad na imenovana funkcionarja »Deželne zveze« za tujski promet, napad, ki je združen s podlim natolcevanjem, kakršnega je naša javnost vajena pri navede-

nem trobilu. — Upamo, da bodo vendar enkrat sprevideli še zadnji blejski liberalci, kako skrbi glasilo njihove stranke za tujski promet. — Na Bledu in v okolici se bori velika večina liberalnih obrtnikov, ki živijo predvsem od tujkega prometa, za obstanek. Deželna zveza za tujski promet se zanje briga, jim skuša pomagati, se prizadeva po svojih močeh, vzbuditi pri tujcih zanimanje za Bled in okolico. — Glasilo liberalne stranke pa za to plačuje s surovostjo in podlostjo. — To je brez izgleda.

+ Kako sodi pošten Nemec o obstrukciji poslancev S. L. S. v štajerskem deželnem zboru. Znano je, da se naši preljudbi liberalci vedno zaganjajo v naše poslance, ki z vso odločnostjo delajo na to, da dobe Slovenci v štajerski deželni upravi to, kar jim gre. Naši liberalci, ki so jim pravice slovenskega ljudstva deveta dežela, so seveda premalo duhoviti, da bi boj naših poslancev za pravice Slovencev umevali. Zato skupno v družbi z najzagrizenejšimi nemškimi nacionalci napadajo slovensko obstrukcijo v Gradcu. Drugače pa poštenu Nemci. Minuli mesec je v Komotavu nemški poslanec dr. v. Lodgmann svojim tovarišem poslancem izjavil, da se mora v Avstriji podeliti vsakemu narodu popolna samouprava. To je važno, ker dozdaj so Nemci le zase na Češkem zahtevali samoupravo. Važna je ta izjava zato, ker pripada dr. v. Lodgmannu nemškonomadni zvezi. — List »Groß-Österreich«, ki o tem poroča, pristavlja, da imajo Slovenci na štajerskem do narodne samouprave popolno pravico in bi to omogočilo tudi narodno spravo v drugih krcovinah. List priporoča štajerskim Nemcem, naj bodo nasproti Slovincem pravični, ker morajo priznati, da so zahteve Slovencev utemeljene. Nasilnost ni umetnost in ž njo se v Avstriji ne bo več dolgo moglo naprej. — Kar torej že mnogi Nemci kapirajo, ne gre v glavo našim liberalcem.

+ Odprto pismo rektorju Kösterju v Hambornu so v »Grazer Tagblattu« priobčili »mnogi nemški katoličani ljubljanske škofije«, kakor se glasi podpis. V pismu skušajo zavračati znane Kösterjeve opazke na ljubljanskem katoliškem shodu o dušnopastirski skrbi za slovenske naseljence v Nemčiji in narodni strpnosti nasproti tem naseljencem, ki se tako zelo razlikuje od avstrijskega nemškega šovinizma. Kösterju očitajo, da ne pozna ljubljanskih in kranjskih razmer, če bi vedel, kako se tu nemštvo »zatira« in kako je zlasti slovenska duhovščina nestrna nasproti nemškimi katoliškimi vernikom, potem bi na ljubljanskem katoliškem shodu ne bil tako govoril, kakor je! — Menimo, da bo to odprto pismo poštene in resnične katoličane nemške narodnosti v Ljubljani in na Kranjskem sploh mnogo bolj neprijetno zadelo, nego je nas, ker bodo morali čutiti vso krivico in neumestnost teh očitkov. Mi s svoje strani le konstatiramo, da imajo nemški katoličani v Ljubljani vsako nedeljo in vsak praznik v stolnici cerkvi nemško pridigo ob pol 10. dopoldne, da imajo v isti cerkvi vsako leto nemške majniške govore, v katero svrhu se redno povabi kak slovit nemški govornik od zunaj; dalje imajo Nemci popolno nemško službo božjo v križanski cerkvi, spovedujejo se pa lahko v svojem materinem jeziku v vseh cerkvah in pri vseh spovednikih, vrhu tega pa imajo v mnogih cerkvah še svoje posebne nemške spovednike. Nemci imajo v Ljubljani tudi nemške postne pridige, prevzvišeni g. knezoškof ima večkrat na leto nemške pridige v stolnici, pri jezuitih je nemška marijan. kongregacija. Zdej pa temu primerjajmo — Kočevje, ki je vendar v slovenski deželi in kjer ne manjka Slovencev — zlasti ne med tistimi, ki v Kočevju sploh še v cerkev hodijo. Ali se nemški katoličani spominjajo, kako bi bili Kočevci pred par leti kmalu ubili slovenskega kaplana, ki je hotel v zasebni hiši skrbeti za dušno pastirstvo med Slovenci? — Potem pa Gradec, Celovec in Koroška sploh? Slovenci, ki so tu vendar na svojih tleh, bi bili Bogu hvaležni, če bi imeli tu v cerkvi le drobtince tistih pravic, ki jih uživajo v tako obili meri nemški katoličani v ljubljanski škofiji. Zato bi si bili ti »katoličani« res lahko prihranili odprto pismo rektorju Kösterju, ki bo sedaj le še bolj spoznal svoje soplemenjake v Avstriji in sprecižno na Kranjskem.

— Izšla je knjiga »Aus dem Wilajet Kärnten«. Cena 2 K, po pošti 2 K 10 vin. Knjiga opisuje z ogromnim aparatom podatkov in številk obupno stanje koroških Slovencev! Knjiga je obupen krik slovenskega Korotana, ki ječi pod nemškonomadnim jarmom. Vsak Slovenec mora knjigo kupiti. Vsak slovenski izobraženec, bodisi laik ali duhovnik, mora knjigo študirati. Vsak koroški organizator mora knjigo znati na pamet. — Dobi se v Celovcu v Pavličevi ulici št. 7, tajništvo katoliškega političnega društva.

— Družba sv. Cirila in Metoda. Včeraj se je v Domžalah vršil občni zbor družbe sv. Cirila in Metoda. Dohodki družbe so znašali l. 1912. skupaj 219.903 K 46 v. (manj 77.296 K 72 v.), stroški pa so narasli za 22.221 K 69 v. na 516.441 K 06 v., tako da ima družba 296.537 K 60 v. primanjkljaja. Redni dohodki so se zmanjšali l. 1912. za 4640 K 34 v., skupni prejemki brez volil pa so se zmanjšali za 4044 K 46 v. Primanjkljaj se je pokrtil iz Karol Kotnikovega sklada in z najetim posojilom. Družbena glavnica izkazuje l. 1912. prirastka 80.793 kron 97 v. in odpadek 21.130 K, tako da je bilo njeno stanje 31. decembra l. 1912. 59.663 K 97 v. Družba je posodila društvu »Mladiki« 20.930 K. L. 1911. je znašalo stanje glavnice 52.260 K 48 v. Pokojninski sklad za učitelje itd. izkazuje stanje 35.456 kron 69 v. Obrambni sklad je narasel od 116.023 K 20 v. na 150.387 K 31 v. V. Polakova zapuščina izkazuje stanje 177.914 K 96 v. K. Kotnikova zapuščina je izkazovala koncem l. 1912. 326.842 K 78 v. ter se je vsled dviga vlog in zaradi izplačila naknadno odmerjenega in plačanega davka, vsled delnega pokritja stavbnih in drugih stroškov zmanjšala na 260.174 K 92 v. M. Vilharjeva zapuščina znaša koncem l. 1912. čistih 105.462 K 30 v. I. Fabjančičeva zapuščina končno izkazuje čiste imovine 31.850 K 28 v. Družbina imovina je narasla l. 1912. na 1.659.708 K 34 v. od 1.198.250 K 66 v. leta 1911. Pasivna imovina (posojila pri posojilnicah in hranilnicah, dolgovi pri stavbah in posestvih, še ne poravnane pristojbine in računi) se je zvišala od 58.550 K 66 v. na 436.096 K 82 v. Čista imovina znaša tedaj 1.223.611 K 52 v. proti 1.139.700 K leta 1911. Čista imovina se je torej pomnožila leta 1912 za 83.911 K 52 v. — Proračun za leto 1914. izkazuje dohodkov 146.100 K, izdatkov pa 306.500 K, vsled tega primanjkljaja 160.400 K, ki se bo pokrtil deloma iz glavnice, oziroma iz zapuščinskih skladov, deloma pa iz najetih posojil. — V odbor so bili včeraj izvoljeni: Andrej Senekovič, dr. Abram, dr. Tavčar, Ivan Kejžar, dr. Kodermann, v nadzorstvo dr. A. Božič, dr. Ilešič, Matija Hante, dr. Ravnihar, Matija Rodé; v razsodništvo Matija Marinček, Franc Pahernik, dr. F. Rozina, dr. Tekavčič in dr. K. Triller.

Kongres poštnega uradništva se je vršil 7. in 8. t. m. v Opatiji. Sklenila se je resolucija, da poštno uradništvo nikakor ne bo trpelo, da bi se uveljavljanje službene pragmatike zopet odgodilo.

— Strelne vaje 3. zbora v št. Petru na Krasu so bile največje, kar se jih je sploh kdaj vršilo v naši in tudi v inozemskih armadah. Ostrega streljanja so se udeležile tri vojne brigade in 10 baterij, to je 40 topov in 13.000 pušk. Smrtna nesreča se je zgodila samo ena (o kateri smo že poročali), povzročena pa je bila po nesrečnem slučaju, namreč po krogli, ki je od skale odletela nazaj.

— Občni zbor Súdmarke. Súdmarka je imela svoj občni zbor dne 7. in 8. septembra v Inomestu. Premožnja je imela dne 31. decembra 1912 v znesku 1.837.417 K. Dohodkov je imela lansko leto 508.051 K, izdatkov 414.098 K. Prihodnje leto pravijo, da bodo praznovali v Celovcu dne 7. in 8. septembra 25letnico obstanka Súdmarke. Največ denarja zmeče Súdmarka za podpore Nemcem na slovenski zemlji (68.800 K), za naseljevanje Nemcev na Slovenskem (42.785 K) itd.

— Vič. Romarski vlak na Trsat. — Za romarski izlet, ki ga bo priredilo tukajšnje katoliško slovensko izobraževalno društvo, je še čas se prigrisati do 18. septembra. Zglasiti se je in poslati 9 K v župnišče na Vič. Vsota 9 K je za vožnjo po železnici, po morju v Opatijo in vstopnina v Postojnsko jamo. Somišljeniki, ne zamudite lepe prilike obiskati trsatsko M. B., letovišče Opatijo in znamenito Postojnsko jamo!

— Profesor Zechner, o katerem so poročali, da se je na Triglavu ponesrečil, se nahaja zdrav doma v Opavi.

— Razpisan c. kr. poštni urad. Razpisano je mesto poštnega odpravnika v Smledniku (III/5.). Pavšal znaša 1008 kron. Prošnje je vložiti v teku 4 tednov.

— Iz pravosodne službe. Okrajni sodniki so postali sodniki: dr. Fran Cvetko, Trebnje, Gustav Gallé, graško višje sodišče, Gvido Mihelič, Vipava, Anton Kuder in Martin Zwitter, Novo mesto, Hugo Luschn, Radovljica, in dr. Jakob Jan, Krško.

— Vojaške osebnosti. Polkovnik Viljem v. Lauingen je imenovan za poveljnika 67. pehotne brigade; vojni kurat v rezervi je postal g. Anton Zorc. Premeščeni so: stotnik Jožef Maier od 47. k 87. pešpolku, vojaški živinozdravnik Jožef Czeke od dragonskega polka št. 5. v Ozoro. Začasno ypokojena sta podmaršal Filip baron Rechbach in nadporočnik Egon Ernst 97. pešpolka.

— Ljudsko šolstvo. Iz Žir v št. Vid pri Cirknici je premeščen začasni učitelj Karl Črnjač. iz št. Vida v Žiri je

premeščen začasni učitelj Ivan Stenovec. Alojzija Weiss je imenovana za začasno učiteljico na Raki, Alfonza Babnik pa za začasno učiteljico v Čedrežu, Jožef Breznikar pa za začasnega učitelja na Raki.

— Poročil se je v Novem mestu c. kr. stavbni komisar Rud. Franz z gđ. Ano Slanc, hčerko g. dr. Karla Slanca.

— Ribno pri Bledu. V soboto dne 13. septembra se bo vršil v Ribnem enodnevni tečaj za razstreljevanje zemlje v kulturne namene. S tem se uljudno vabijo domača in sosednje občine.

— Slovenska trgovska šola v Trstu (s pravico javnosti). IV. šolsko leto. — Vpisovanje se vrši v novih prostorih ul. Stadion 21., I., dne 16. in 17. septembra t. l. od 9. do 12. ure in od 3. do 6. ure. Vpisnina znaša 5 K (za novo vstopajoče učence), prispevek za učila 4 K (plačajo vsi učenci). Ako se oglasi vsaj 20 deklic, se otvori tudi dekliška trgovska šola. Šolnina znaša za trgovsko letnike 200 K, plačiljivih v mesečnih obrokih po 20 K, za pripravljalni letnik 80 K. Revni učenci se lahko deloma ali povsem oproste, učence se sploh ne oproste. Nadaljnje informacije daje šolsko ravnateljstvo.

— Trenske vaje na Kranjskem. Dne 5. t. m. je v Kranj in okolico dospela graška trenska divizija št. 3. Ondi se je naselilo več sto moštva in konj. 65 častnikov stanuje v mestu. Pravkar so se pričele na med Kranjem in Škofjo Loko ležečih ravninah velike vojaške trenske vaje, katerih se udeležuje tudi okrog škofje Loke in okolice nastanjena zagrebška trenska divizija. Vojaške vaje bodo trajale s kratkim presledkom do 25. t. m.

— Novice iz kranjskega okraja. Okrožni zdravnik v Trzihu g. dr. Avgust Mayr je na lastno prošnjo premeščen v Cerklje pri Kranju, kjer je služboval že poprej. — Konj je udaril 70-letnega moža, po domače Polajnarja iz Gorenj, občina Predoslje, s tako silo v trebuh, da je starček naslednji dan umrl. — Strela je udarila v kozolec posestnika Jerneja Drahslerja v Senčurju. Kozolec, ki obstoji iz šest štantov, je razen prvega, kjer je bila spravljena detelja, strela popolnoma razbila, ne da bi kaj užgala. Tramovje in treske zbitega kozolca so ležale nad 50 metrov okrog. — Pasjo zaprtijo za občini Stara Loka in Škofja Loka je okrajno glavarstvo v Kranju razveljavilo. — Shod vojakov-rekrutov iz kranjske dekanije bo v nedeljo, dne 14. septembra, pri Sv. Joštu nad Kranjem. Vsi fantje, ki so bili letoš potrjeni, so vabljeni k temu shodu. Glavno opravilo bo v nedeljo ob devetih. — Konjska smrkvost v področju kranjskega okrajnega glavarstva je popolnoma ponehala in se že več tednov ni pojavil noben slučaj te bolezni.

— Poizkušen vlom. Neki neznanec je te dni vlomil v pisarno Rikljevega zdravišča na Bledu. Poizkusil je navrtati železno blagajno, kar se mu pa ni posrečilo, ker je imel preslabo orodje. V pisarni so dobili tatinski sveder in iz žepnega robca napravljeno masko. Odsesel je samo par sandal, vrednih 8 kron.

— Poročil se je v Podbrezjah učitelj Viljem Zirkelbach z domačinko. — V Ljubljani se je poročil profesor na mestnem liceju g. dr. Pavel Grošelj z gđco. Davorino Karlinovo.

— Zopet bodo žvižgali. S 1. oktobrom prično na vseh avstrijskih železnicaških vlaki zopet žvižgati. S to zopetno vpeljavo upa železniška uprava omejiti nezdgo.

— Natakarski štrajk v Prahi. Natakari v praški »Besedi« so radi nekega nesporazuma z najemnikom začeli štrajkati. V petek popoldne je prišlo v »Besedo« več sto brezposelnih natakarjev, ki so zasedli vse prostore, nato si pa dali prinesiti piva iz bližnjih gostin. Tako so sedeli vse popoldne in pregnali druge goste. Policija ni hotela posredovati. Najemnik v »Besedi« je nato izjavil, da je pripravljen k pogajanjem.

— Vlak je povozil kravo. Na progi med Brezovico in Ljubljano je povozil brzovlak kravo posestnika Alojzija Mravlj. Krava se je splašila vsled prihajajočega vlaka in je skočila čez ograjo na tir.

— Zgradba novega mostu čez Ločnico med Presko in Medvodami je oddana Ivanu Kožuhu.

Ljubljanske novice.

Ij Prihodnja seja ljubljanskega občinskega sveta bo danes teden dne 16. t. m.

Ij Šivalni tečaj ženskega oddelka S. K. S. Z. se prične dne 15. septembra. — Priglasit se sprejemajo s 15. t. m. od 6. ure zvečer naprej v Ljudskem domu, nadstropje.

Ij Preziranje. Pri liberalcih se vedno vse narobe naredi, kar napoveda izvrševalni odbor narodnonapredne stranke in »Slovenski Narod«. Oba sta svojim somišljenikom zapovedala katoliški shod prezirati. Efekt je bil diametralno nasproten. Nekaj o preziranju je na liberalcem vendar

po katoliškem shodu še šumelo po glavi. Da oddajo svoje naročeno »preziranje«, se jim je nudila te dni v Ljubljani lepa prilika, katero so pošteno izkoristili. Zaveza jugoslovanskega učiteljstva je praznovala v Ljubljani svojo 25letnico. Za katoliški shod naročeno preziranje se je izlilo v Ljubljani na to slavlje. »Slovenski Narod« je v soboto to slavlje res pošteno in temeljito prezrl — privoščil ni učiteljem, ki se za napredno stranko gmotno in moralno v svojo največjo škodo izpostavljajo, niti ene pozdravne besedice. Po Ljubljani je izobesil zastave samo magistrat, mestna hranilnica in kakih pet posameznikov. Sicer pa se je preziranje na celi črti temeljito izvršilo, o čemer poje »Dan« žalostno pesem. Kar izvrševalni odbor in »Slovenski Narod« nista mogla doseči za katoliški shod, sta dosegla za liberalno učiteljstvo.

Ij. Na I. državni gimnaziji (v Tomanovi ulici) se začne šolsko leto 1913/14. dne 19. septembra s slovesno sv. mašo ob 9. uri dopoldne, redni pouk pa 20. septembra. V I. razred se učenci ne bodo sprejemali, ker se je sprejelo že meseca julija zadostno število. Vpisovanje v II.—VIII. razred se vrši dne 17. in 18. septembra dopoldne.

— Vpisovanje v I. gimnazijski razred. Kakor smo izvedeli iz zanesljivega vira, se bo v jesenskem terminu vršilo vpisovanje v prvi razred le na II. državni gimnaziji (na Poljanski cesti). Na I. državni gimnaziji se učenci v tem terminu ne bodo več sprejemali v I. razred, ker se jih je že v juliju zgledilo zadostno število.

Ij. V deželni gledališču prirede bivši člani slov. gledališča predstavo v nedeljo dne 14. t. m. Igrale se bodo tri enodejanke: Tragenija iz ruskega življenja »Nihilistka«, veleznimiva in zabavna groteska »Satanova maska« in burka »Kdo je blazen?« Režijo vodi g. Milan Skrbinek.

Ij. Dobrodelnim srcem priporočamo neko vdovo s štirimi neposkrbljenimi otroci, ki so brez hrane. Ker je beda velika, prosimo za njo darove, ki naj se blagohotno pošljejo č. g. župniku Petriču pri Sv. Petru. Darove izkažemo v našem listu.

Ij. Zagrmelo je. Proti takozvanemu »klerikalizmu« se je zarotil nov bojevnik v osebi g. učitelja Jakoba Dimnika. Zapisal je v zadnjem »Tovarišu«: »Naj-hujši sovražnik učiteljstva in šolstva pa je klerikalizem. Ta je naš podedovani sovražnik.« Gospod Dimnik se morebiti sam ne zaveda, kako puhlo in prepere-lo frazo je s tem povedal in ne pomisli, da je to le orožje, ki je rabi svobodno-miselstvo v boju zoper vero in Cerkev, da bi moglo šolo razkristjaniti. Gospod Dimnik, besede je treba pretehtati, preden jih človek, osobito če je učitelj, zapíše, četudi ne pridejo dalj kot v tisti brezpomembni list, ki ga bere samo pešica liberalnih učiteljskih tovarišev.

Ij. Nezgoda na električni železnici. Sinoči ob pol 8. uri je neka 16letna gospodičina pred glavno pošto hotela preko ulice, a na mokrih tračnicah cestne železnice ji je izpodrsnilo, da je padla. V tistem hipu je iz Prešernove ulice privozil tramvajski voz št. 5 in potegnil dekle za sabo. K sreči je bilo mogoče voz hitro ustaviti. Klici prestrašene deklice so na mah privabili nešteto ljudi, ki so gospodično osvobodili in dvignili. Ni se ji nič hujšega zgodilo. Dobila je le brezpomembne odrtnice in dežnik je šel v kose. Seveda se je hudo prestrašila. Kolikor se je dalo dognati, ne zadene tramvajskega voznika nobena krivda.

Ij. Liberalna olika. Liberalno časopisje je kakor znano na udeležence katoliškega shoda zlivalo cele golide grdobij, se lagalo o neredu in podtikalo udeležencem vse mogoče stvari. V soboto pa je pred okrajnim sodiščem se pokazalo, kje so bili ob katoliškem shodu tisti, katere je liberalno časopisje hotelo zamenjati z našimi ljudmi. Neki čestilec »Narodovih« in »Danovih« podlistkov je bil obsojen na 14 dni zapore, ker se je na dan katoliškega shoda vti-hotopil v »Zvezdo« in ondi nadlegoval ženske. Nek drug, tak junak pa je za svoje čednosti na Kodeljevem dobil tri tedne zapore.

Ij. Kolo popustil. Minuli teden se je s kolesom pripeljal v neko gostilno v Kolodvorski ulici nek mlad človek, ki je kolo potem pustil ter brez naročila odšel, ne da bi se bil še povrnil nazaj. Znaki na kolesu kažejo, da je moral neznanec z njim kam zadeti ali pasti, vsled česar se je moral na desni nogi močno poškodovati. Sumi se, da je bilo kolo kje ukradeno ter da je dotičnik v

zvezi z več tatvinami koles, ki so se zadnji čas pripetile in ker ni mogel zaradi poškodbe voziti dalje, je kolo pustil samo, da je on odnesel pravočasno pete.

Ij. Umrli so v Ljubljani: Fani Loos, zasebnica, 63 let. — Ferdinand Krmec, sin delavca v tobačni tovarni, 4 mesece. — Jožef Zajec, posestnik-hiralec, 51 let. — Julij Kantz, bivši trgovec, 67 let. — Ana Wider, zasebnica, 84 let. — Santo Belo, sin voznega hlapca, 4 leta. — Anton Maček, bajtar, 62 let. — Alojzij Rozina, posestnikov sin, 21 let.

Ij. Sreča v nesreči. Ko je v petek dopoldne delavka Petschauerjeva v nekem traktu v tobačni tovarni v III. nadstropju snažila okna in bila privezana za varnostni jermen, je omahnila skozi okno ter v sredi višočine obvisela na jermenu med nebom in zemljo. Potegnili so jo naglo nazaj ter poklicali zdravnika, ki je pa konstatiral le hudo prestrašenje ter jo poslal domov. Popoldne je bila že zopet zdrava ter prišla na delo nazaj.

Ij. Češplje na drevesu so mikale Ludovika Wohlmuta, 11letnega dečka in pleskarjevega sina na Tržaški cesti. Splezal je na bližnjo streho, da bi jih obiral gori, pri tem je pa padel navzdol ter se nasadil z levo nogo na ograjo. Zadobil je težko okvaro.

Ij. Pazite na otroke! Na Karolinski zemlji se je 2 leti stari posestnika sin Janez Žitnik igral s slamoreznim strojem, pri tem se pa težko poškodoval na desni roki.

Zadnje vesti.

NEVERJETNO.

Rim, 9. septembra. »Italie« poroča, da je avstrijska vlada laško vlado zagotovila, da se Hohenlohevi dekreti ne bodo izvajali. Vest potrebuje potrdila.

URADNO POROČILO O DEMONSTRACIJAH V GORICI.

Gorica, 9. septembra. (C. kr. korespondenčni urad.) Slovenski demonstranti, okoli 1000 po številu, so priredili obhod z zastavo na čelu. Policija je zastavo konfiscirala, pri čemur je bil neki policist slučajno lahko ranjen na licu. Neki inspektor je potegnil sabljo, a mu je ni bilo treba rabiti. Demonstranti so nekaj Nemcev izžvižgali. Nek Slovenec je hotel Nemcem neko zavito zastavo iztrgati, pri tem je bil od Nemcev na ušesu lahko ranjen. Vsega-vkup je bilo 12 oseb aretiranih.

KRALJEVI KOMISAR BARON SKERLETZ ZDRAV.

Zagreb, 9. septembra. (Kor.) Baron Skerlec je ozdravel in je zapustil danes bolnišnico.

TRAGIČNA SMRT PRAVOSLAVNEGA PATRIARHA V KARLOVCU.

Gaštain, 9. septembra. Patriarh Bogdanovič je našel smrt v reki Ache. Ob bregu so našli njegov površnik, njegovo truplo so pa videli pljuti po reki Achi nasproti Salzburgu. Pred nekaj dnevi je pisal Bogdanovič pravoslavnemu škofu v Budimu pismo, v katerem pravi, da ne more več svojih boli prenašati. Patriarh je izvršil najbržeje samoumor.

MIROVNA POGAJANJA MED BULGARI IN TURKI.

Carigrad, 9. septembra. Načovič je izdelal sporazumno s turskimi delegati program za mirovna pogajanja, ki obsega samo dve točki: regulacijo meje in izmenjavo vojnih vjetnikov. Vprašanje vojne odškodnine in prevzetja dela javnega turskega dolga od strani Bulgarije pa ima rešiti pariška konferenca.

Carigrad, 9. septembra. Bulgarija je poloficielno že privolila v mejo Marica—Odrin—Inia.

Carigrad, 9. septembra. Prva seja glede mirovni pogajanj je bila včeraj in je trajala pet četrt ure. Predsedoval je veliki vezir. Rešile so se samo formalnosti. Turki niso stavili še nobenih predlogov niti glede mej, niti glede narodnostnega vprašanja. Bulgarski delegati so zahtevali označitev preciznega stališča. Pri seji so sklenili delegati, da bodo imeli med seboj najprej čisto privatne sestanke brez zapisnikov, tajnikov in prislednikov. Prihodnja seja bo v četrtek. Bulgarski delegati so prepričani, da mislijo Turki pošteno.

BULGARSKI LISTI ZA BULGARSKO-TURŠKO ZVEZO.

Sofija, 9. septembra. Listi pozivajo vlado, naj se s Turčijo hitro sporazume in sklene z njo konvencijo. Radikalna »Večerna Pošta« poudarja, da se morata Bulgarija in Turčija obrniti proti skupnemu sovražniku.

GRŠKE INTRIGE PROTI BULGARII.

Carigrad, 9. septembra. Bulgarski delegati so izjavili, da je gibanje v Gümildžini za Turčijo delo grških agitatorjev. Prepričani so, da turska vlada tega ne odobrava. Grška deputacija se je oglasila v Carigradu pri ekumenskem patriarhu in zahtevala, da se Gümildžina prikloni Turčiji ali pa naj postane Trakija avtonomna.

GRČIJA ZAPUSTI DEDEAGAČ.

Atene, 9. septembra. Z ozirom na to, da velesile na grški poziv, naj rešijo vprašanje pripadnosti Dedeagača, niso ničesar odgovorile, je grška vlada sklenila Dedeagač takoj izprazniti.

TURKI NE PRODRAJO NA GRŠKO OZEMLJE.

Atene, 9. septembra. Poročilo, da so Turki prekorčili Mesto in prodirajo proti Kavali, je izmišljeno.

PRASKE MED ARNAVTI IN SRBI NA MEJI.

Belgrad, 9. septembra. O zadnjih praskah med Arnavti in Srbi na srbsko-arnavtski meji se poroča, da so se arnavtske čete požgavši nekoliko sel umaknile globoko doli v Albanijo. Zadnje dni so ubili Arnavti nekega delovodjo Kojoviča iz gorozupske občine in nekega pisarja Stefanoviča. Arnavti imajo posebno v onih krajih, ki jih je posedla črnogorska vojska, polno orožja, tako da so ti napadi domenjani in preračunani. Srbska vlada bo protestirala proti tem napadom pri vele-vlasteh, da naj te napade preprečijo, drugače si bo sama pomagala z vojsko in prodirala na arnavtsko ozemlje. Vojaške posadke in žandarmerijske postopanke na meji bodo ojačili.

GRŠKI KRALJ HVALI NEMŠKO ARMADO.

Berolin, 9. septembra. Ko je cesar Viljem kralju Konstantinu izročil maršalsko palico, je poudarjal, da je grška generaliteta bila vzgojena v pruski armadi. Kralj Konstantin se je zahvalil in dejal, da pripisuje zmago razum hrabrosti Grkov šoli pruskega generalnega štaba.

GRŠKI KRALJ POTUJE V PARIZ.

Pariz, 9. septembra. Kralj Konstantin se bo 21. t. m. odpeljal iz Berlina incognito v Pariz, kjer bo obiskal predsednika Poincareja.

LAŠKI DEMENTI.

Rim, 9. septembra. »Tribuna« dementira vest, da namerava Italija anektirati otok Rhodos, in pravi, da so to le francosko-angleške fantazije.

RUSKO-FRANCOSKA ALIANCA.

Pariz, 9. septembra. Šef generalnega štaba general Joffri je bil sprejet od ministrskega predsednika in od ministra za zunanje zadeve, katerima je, kakor se govori, predložil načrt nove rusko-francoske vojaške konvencije.

GALIŠKI ROPARJI.

Lvov, 9. septembra. Zaprl so Vladislava Dikarskega, nekega Mihalskega in Marijana Paluzinskega, katere sumijo, da so bili napadli brzovlak Črnovice—Dunaj.

SAMOUOMOR LAŠKEGA ČASTNIKA.

Geneva, 9. septembra. V Luganu se je ustrelil laški major grof Calciati. Baje je to dejanje v zvezi s špijažno afero grofa Rocca.

NESREČA NA MONTBLANCU.

Geneva, 9. septembra. Uradnikova hči Evgenija Nester je padla z Montblanca in bila takoj mrtva.

SMRTNE OBSODBE V FRANCOSKI ZADNJI INDIJI.

Saigon, 9. septembra. Tu so obsodili na smrt sedem zarotnikov, ki so bili vrgli bombo na dva francoski oficirja; ostali zarotniki so pa bili obsojeni v večletno ječo. Obenem so obsodili na smrt oba prestolna pretendenta.

ČISTO PO AMERIKANSKO.

New-York, 9. septembra. Listi pišejo, da namerava državni tajnik za zunanje zadeve Bryand, da zviša svoje dohodke, nastopiti v varietej, v katerem bodo poleg njega nastopili požiralci ognja in mečev, razni žonglerji, čarodejci in skupina bavarskih jodlerjev. Bryand je baje angažiran za 12 večerov in bo dobil 10.000 dolarjev za vsak večer.

Naravna **Bilinska kislá voda**
najbogatejši alkalični (natron-lithion) kislec na Češkem. Izborna dietetična namna na pljača. O vrednosti bilinske izvornite vprašati hišnega zdravnika. 3851

Tri gospodične

sprejme na stanovanje in hrano, v dve sobi s separatnim vodom Minka Vrhunec, vila Vladimír, drugo nadstropje levo, v Dr. Valentin Zarnikovi ulici. 2722

Trgovci!!

Poravnave izven konkurza ali v istem se izvedo najhitreje. Informacije diskretno in zastonj. Ponudbe pod šifro »Dunaj 1918« na upravo lista.

Tržne cene.

Cene veljajo za 50 kg.

Budimpešta, 9. septembra 1913.

Pšenica za oktober 1913	11.14
Pšenica za april 1914.	11.72
Rž za oktober 1913	8.22
Oves za oktober 1913	8.66
Koruza za maj 1914	7.44

Enonadstr. hiša v Sp. Šiški

št. 118, blizu drž. kolodvora, s 6 stanovanji, je na prodaj. Obreštuje se po 6%, davek je tu že odračunan. Cena 20.300 K. 5000 K dolga ostane lahko na hiši. 2601

Pridna in vešča kuharica

išče službe pri gospodu duhovniku v mestu ali na deželi; gre pa tudi k drugemu krščanskemu pospodu. Naslov pove upravništvo »Slovenca« pod »štev. 2668« 2668

Zaloga pohištva Fran Doberlet

Ljubljana, Frančiškanska ulica št. 8
priporoča pohištvo vsake vrste v solidni izvršitvi in po nizki ceni.

2732

Tužnim srcem naznanjam v svojem in v imenu svojih otrok prežalostno vest, da je naša nadvse ljubljena so-proga in mati, gospa

Marija Podkrajšek

v nedeljo, dne 7. t. m. popoldan, previdena s tolažili sv. vere po kratki mučni bolezni v 29. letu svoje starosti mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb je bil danes, dne 9. t. m. ob 4. uri popoldne na pokopališče k Sv. Križu.

Sv. maše zadošnice se bodo brale v več cerkvah.

Preblago nepozabno pokojnico priporočamo v pri-jazen spomin.

V Ljubljani, dne 9. septembra 1913.

Rudolf Podkrajšek inženier. Boža, Rudolf in Marija otroci.

Fine fotografske razglednice katoliškega shoda so na razpolago v »Katoliški Bukvarni« no 30 vin., navadne no 20 vin.

Mohorjani! Ob sprejemu družbenih knjig darujte po desetinki »Slovenski Straži«!